

Toen en nu

CBS-directeur promoot de huishoudschool

In 1913 wijdde CBS-directeur Henri Methorst een onderzoek aan het probleem van de arbeidersvoeding. Arbeiders aten te eenzijdig: teveel aardappelstamppotten, te weinig eiwitten. In de verspreiding van kennis omtrent de voedzame, smakelijke én goedkope maaltijd zag hij een voortrekkersrol voor de huishoudscholen.

Degelijke huismoeders

De verbetering van de volksvoeding was volgens Methorst bij uitstek de taak van het huishoudonderwijs, want in de keuken stond de Nederlandse huisvrouw niet goed bekend. Volgens de Wageningse hoogleraar A. Mayer verstond zij niet de kunst om 'uit het meest goedkope materiaal, ja somtijds uit afval, dat desalniettemin voedingswaarde bezitten kan, smakelijke spijzen te bereiden.' Verplicht onderwijs voor meisjes die de lagere school achter de rug hadden vond Methorst nodig om van hen degelijke huismoeders' te maken, en hij liet een oproep volgen aan de overheid om mee te werken de huishoudscholen op ruime schaal te subsidiëren.

Lof, erwten en bonen

Methorst had niets dan lof voor de kookscholen, want zij verrichtten pionierswerk. Zij waren er in geslaagd de bevolking in de grote steden te winnen voor de erwt en de boon door de vrouw te leren die klaar te maken met uitgebraden spek of met een uien- of speksaus, waardoor de flauwe smaak verdween. Ook nam volgens de berichten van de huishoudscholen de weerzin af tegen het gebruik van het goedkope paardenvlees, van margarine en taptemelk. Het waren precies die producten die moesten bijdragen aan de verbetering van het volksvoedsel. De meerconsumptie van erwten en bonen, van rijst, taptemelk en karnemelk, van (paarden)vlees, stokvis en zoutevis, kaas en margarine verhoogde het eiwitgehalte van de voeding.

'Vrouwenquaestie'

Het huishoudschoolonderwijs was in meer dan één opzicht van grote betekenis. Het was volgens recent onderzoek van Els Kloek één van de manieren om de 'vrouwenquaestie' te regelen. Als meisjes op jonge leeftijd werd geleerd om het huishouden te bestieren, waren ze beter voorbereid op het leven als huisvrouw. Voorkómen moest worden dat zij met fabriekswerk de kost gingen verdienen. Een aantal vrouwen ontkwam er niet aan om te gaan werken: alleenstaande vrouwen en getrouwde vrouwen wanneer de verdiensten van de man te gering waren. Maar het zogeheten kostwinnersmodel was wel lange tijd het beschaafde ideaal: de man werkte, de vrouw deed het huishouden.

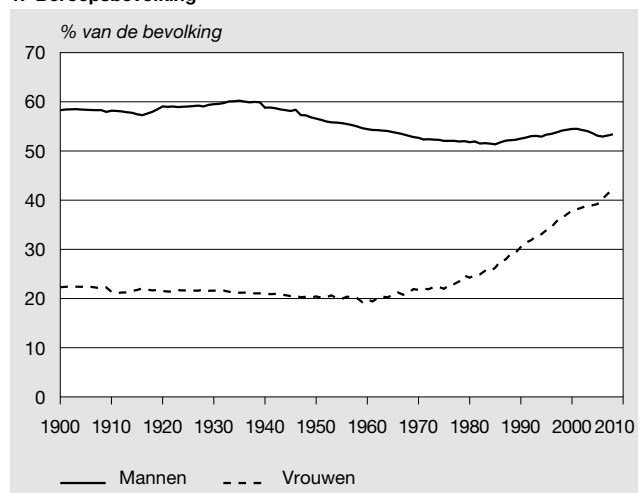
De keerzijde van de professionalisering van het huishouden was dat de vrouwen massaal wegbleven van de arbeidsmarkt. De arbeidsdeelname van Nederlandse vrouwen was

dan ook tot diep in de jaren tachtig van de twintigste eeuw de laagste van alle Europese landen.

Een- en anderhalfverdieners

Het eenverdienersmodel is al lang geen optie meer. In twee op de drie huishoudens die bestaan uit een paar hebben de man en de vrouw een betaalde baan. Jonge stellen zonder kinderen hebben meestal twee voltijdbanen. In 2007 had meer dan de helft van de paren met minderjarige kinderen een voltijd- plus een deeltijdbaan. Ook als de kinderen ouder zijn, heeft vaak een van de partners een kleine baan.

1. Beroepsbevolking

2. Arbeidsdeelname van paren naar gezinssituatie, 2007

